

Czy wychowawcy zatrudnionemu w placówce opiekuńczo-wychowawczej oskarżonemu o popełnienie przestępstwa z użyciem przemocy i zawieszonemu z mocy prawa w pełnieniu obowiązków służbowych na czas trwania postępowania na podstawie art. 87a ustawy o pomocy społecznej przysługuje wynagrodzenie w okresie zawieszenia?

Odpowiedź

Wychowawca zatrudniony w placówce opiekuńczo - wychowawczej, podlegający ustawie o pracownikach samorządowych, na mocy art. 35 ust. 2 tej ustawy ma od dnia 1 stycznia 2009 r. prawo do połowy wynagrodzenia w okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków służbowych na podstawie art. 87a ustawy o pomocy społecznej.

Uzasadnienie

Przepis art. 87a ustawy o pomocy społecznej, który stanowi, że wychowawca zatrudniony w placówce opiekuńczo-wychowawczej oskarżony o popełnienie przestępstwa z użyciem przemocy, w tym przemocy w rodzinie, zostaje z mocy prawa zawieszony w pełnieniu obowiązków służbowych na czas trwania postępowania, został wprowadzony do tej ustawy przez ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Pozostałe skutki tego zawieszenia w odniesieniu do stosunku pracy - poza czasowym zniesieniem prawa i obowiązku wykonywania pracy - określone są na podstawie przepisów prawa pracy.

Powódka w niniejszej sprawie była pracownikiem placówki opiekuńczo-wychowawczej. Ustawa o pomocy społecznej przewiduje w art. 80a ust. 1 dwie kategorie podmiotów mogących prowadzić takie placówki 1. powiat i samorząd województwa; 2. kościół katolicki, inne kościoły, związki wyznaniowe oraz organizacje społeczne, fundacje i stowarzyszenia.

Pracodawcą powódki była placówka opiekuńczo-wychowawcza prowadzona przez jednostkę samorządową, a zatem na mocy art. 123 ustawy o pomocy społecznej jej prawa i obowiązki regulują przepisy o pracownikach samorządowych (powódka nie była zatrudniona na podstawie Karty Nauczyciela). Stosunek pracy powódki podlegał więc w pierwszej kolejności przepisom o pracownikach samorządowych, a w sprawach nieuregulowanych - przepisom prawa pracy powszechnie obowiązującym, w szczególności Kodeksowi pracy.

W okresie, którego dotyczyło rozpoznawane zagadnienie prawne, obowiązywały dwie ustawy o pracownikach samorządowych. Do końca grudnia 2008 r., obowiązywała ustawa z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1593 ze zm.), a od początku 2009 r. ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz.U. Nr 223, poz. 1458).

W okresie do dnia 31 grudnia 2008 r. wychowawca, który został zawieszony w wykonywaniu obowiązków służbowych na podstawie art. 87a ustawy o pomocy społecznej, nie nabywał prawa do wynagrodzenia w okresie zawieszenia. Brak było bowiem przepisu, który by mu to prawo przyznawał.

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2009 r. nowa ustawa o pracownikach samorządowych wprowadziła nieznaną jej poprzedniczce szczególną regulację sytuacji prawnej pracownika tymczasowo aresztowanego. Poprzednio stosowało się do niego przepis art. 66 k.p. przewidujący wygaśnięcie

stosunku pracy z upływem trzech miesięcy aresztu tymczasowego i nie było przepisu przewidującego prawo do wynagrodzenia w tym okresie. Przepis art. 35 nowej ustawy stanowi, że: stosunek pracy pracownika samorządowego tymczasowo aresztowanego ulega zawieszeniu z mocy prawa (ust. 1); w okresie zawieszenia pracownik samorządowy otrzymuje wynagrodzenie w wysokości połowy wynagrodzenia przysługującego mu do dnia tymczasowego aresztowania (ust. 2); w przypadku umorzenia postępowania karnego albo wydania wyroku uniewinniającego pracownikowi samorządowemu należy wypłacić pozostałą część wynagrodzenia; nie dotyczy to warunkowego umorzenia postępowania karnego (ust. 3). Nowa ustawa nie zawiera przepisów regulujących sytuację pracownika, wobec którego zastosowane są inne środki zabezpieczające polegające na zawieszeniu stosunku pracy lub zawieszeniu obowiązku wykonywania pracy. Powstaje więc zagadnienie, czy w razie zawieszenia w wykonywaniu obowiązków z mocy prawa na podstawie art. 87a ustawy o pomocy społecznej należy stosować przepisy Kodeksu pracy, czy odpowiednio stosować przepisy art. 35 ustawy o pracownikach samorządowych z 2008 r. Sąd Najwyższy opowiada się za drugą z tych możliwości.

Za tym poglądem przemawia przede wszystkim podobieństwo obu sytuacji. W obu przypadkach zawieszenie dotyczy obowiązku wykonywania pracy i stanowi środek zabezpieczający stosowany w razie znacznego prawdopodobieństwa popełnienia przestępstwa. Zdarzenia wywołujące takie same skutki powinny pociągać za sobą takie same konsekwencje prawne. Nadto należy podnieść, że jeżeli pracownik, wobec którego zastosowano surowszy środek zapobiegawczy (areszt tymczasowy) zachowuje prawo do wynagrodzenia, to tym bardziej prawo to powinien zachować pracownik, wobec którego ma zastosowanie środek łagodniejszy (zawieszenie w pełnieniu obowiązków służbowych).

Zdaniem Sądu Najwyższego art. 35 ustawy o pracownikach samorządowych z 2008 r. zawiera całościową regulację z zakresu prawa pracy dotyczącą aresztu tymczasowego. Nie ma więc podstaw do stosowania, na mocy art. 43 ust. 1 tej ustawy, przepisu art. 66 § 1 k.p. przewidującego wygaśnięcie stosunku pracy z upływem 3 miesięcy tymczasowego aresztowania. Przepis art. 35 ust. 1 tej ustawy określa bowiem samodzielnie wpływ aresztu tymczasowego na obowiązek wykonywania pracy - powoduje jego zawieszenie - i czyni to w sposób częściowo odmienny niż art. 66 § 1 k.p., który określa okres tymczasowego aresztowania jako usprawiedliwioną nieobecność pracownika w pracy. Nadto art. 35 ust. 1 umieszczony jest w rozdziale zatytułowanym "obowiązki pracownika samorządowego", z czego można wnosić, że nie dotyczy on ustania stosunku pracy. Odpowiednie stosowanie art. 35 ustawy o pracownikach samorządowych z 2008 r. do wychowawcy zawieszzonego w pełnieniu obowiązków służbowych oznacza, że ma on - w przypadku zawieszenia zastosowanego lub trwającego poczynając od dnia 1 stycznia 2009 r. - prawo do połowy wynagrodzenia do zakończenia postępowania wszczętego aktem oskarżenia, który był podstawą zawieszenia. Jego prawo do pozostałej części wynagrodzenia zależy od wyniku postępowania karnego (art. 35 ust. 3 ustawy o pracownikach samorządowych).

Źródło: Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 r. III PZP 4/09